

تأثیر ادراک از محیط بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان

محمد رضا پراز^۱، صابر شفيعی^۲، علیرضا فتح الهی^۳

^۱ کارشناسی ارشد آموزش ابتدایی . آموزگار ابتدایی استان ایلام (نویسنده مسئول)

^۲ کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی . آموزگار ابتدایی استان ایلام

^۳ کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی . آموزگار ابتدایی استان ایلام

mparaz.۴۱۴@gmail.com

چکیده

مقاله حاضر از نوع مروری - کتابخانه ای است که با توجه به نظرات اندیشمندان این حوزه گردآوری و نگاشته شده است. هدف از به تحریر در آوردن این مقاله تأثیر ادراک از محیط بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان و افزایش افق دید مربیان عرصه تعلیم و تربیت است. نتایج این مقاله نشان می دهد که موفقیت تحصیلی دانش آموزان تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار دارد که یکی از این عوامل محیط مدرسه می باشد. جو مدرسه به عنوان برنامه ای است که نوشته نمی شود و توسط همه ادراک می شود که به گفته ی پونز تحت عنوان برنامه درسی پنهان از آن یاد می شود.

واژه های کلیدی: محیط مدرسه، جو مدرسه، موفقیت تحصیلی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقدمه

یکی از اهداف تعلیم و تربیت موفقیت تحصیلی دانش آموزان می باشد و مسلماً نتایج آموزشی در پیامدهای تحصیلی دانش آموزان تاثیر بسزایی دارد. امروزه تعلیم و تربیت به طور کلی تحصیل، بخش مهمی از زندگی هر فرد را تشکیل می دهد. بعلاوه کیفیت و کمیت این تحصیل نیز نقش مهمی را در آینده فرد ایفا می کند. بر این اساس نزدیک به یک قرن است که روانشناسان به صورت گسترده در تلاش برای شناسایی عوامل پیش بینی کننده موفقیت تحصیلی می باشند. زمانی نه چندان دور دغدغه های سیاست گذاران نظام آموزشی کشورمان عمدتاً گسترش کمی آموزش و پرورش بود و تلاش می شد حتی المقدور به تقاضاهای گسترده و رو به رشد خانواده ها برای آموزش و پرورش فرزندان پاسخ گفته شود و حداقلی از آموزش برای تمامی کودکان فراهم گردد. درواقع دغدغه ی مسئولین افزایش دسترسی به آموزش در تمامی نقاط کشور و دیگری دسترسی برابر آموزش بود. اما درسال های اخیر این دغدغه اندک اندک از رشد کمی دسترسی به آموزش، به موضوع اساسی تر، یعنی بهبود کیفیت رخ برگردانده است و توجه به کیفیت از مسائل مورد توجه سیاستگذاران شده است. فعالیت در جهت بهبود کیفیت آموزش بی تردید از فعالیت در جهت افزایش کمی آن پیچیده تر است. زیرا عوامل مؤثر در بهبود کیفیت بسیار متنوع اند.

بیان مسئله

در نظام آموزش و پرورش موفقیت و پیشرفت تحصیلی مسئله ای است که هر سال حجم عظیمی از تحقیقات را به خود اختصاص می دهد و عوامل مؤثر بر آن سالهاست که مرکز توجه روانشناسان تربیتی و سایر متخصصان آموزش و پرورش بوده است. عواملی همچون خانواده، محیط خانواده، محیط مدرسه، برنامه آموزشی، نقش تعیین کنندهای در پیشرفت تحصیلی دارند. در عصر حاضر اگر جامعه ای بخواهد همگام با پیشرفت علمی جهان حرکت کند باید به نقش این عوامل بها دهد و هرگز از تاثیر عوامل چندگانه غافل نشود؛ زیرا که نادیده گرفتن عوامل فوق در حقیقت سرمایه گذاری بدون هدف و برنامه در آموزش است که به خسارت های جبران ناپذیر سرمایه ای و مالی و نیروی انسانی منجر می شود. در هر نظام تعلیم و تربیت میزان پیشرفت تحصیلی دانش آموزان یکی از شاخص های موفقیت در فعالیت های علمی است (شاهدوستی، ۱۳۹۰).

پیشرفت تحصیلی بیانگر میزان دستیابی به استانداردها و اهداف آموزشی است و به طور کلی اصطلاح پیشرفت در کیفیت آموزش فراگیران به طور مستقیم به کیفیت آموزش مربیان بستگی دارد. و لذا مدرسان با

صلاحیت، متخصص، عالم و ماهر در آموزش نقش موثری در ایجاد علاقه و نگرش مطلوب در دانش آموزان، افزایش مهارت و عملکرد های نقشی، تعیین مسئولیت ها و وظایف خواهند داشت. هر چند روش های آموزش سنتی سال هاست در این حرفه به کار می رود ولی پشتیبان کافی برای یاددهی و یادگیری مناسب دانش آموزان نیست (علی افسری ممقانی؛ زمان زاده و فتاحی آذر، ۱۳۸۹).

ضرورت و اهمیت تحقیق

مدرسه از جمله سازمان هایی است که در همه جوامع از حساسیتی خاص برخوردار است. این حساسیت بیشتر به آن دلیل است که عملیات داخلی آن در معرض دید همگان، مورد قضاوت عموم قرار می گیرد. زیرا مدارس باید پرورش دهنده دانش آموزانی باشد که با جرات و جسارت و تکیه بر انرژی درونی و تلاش و عملکرد خویش، از شکست نهراسند و آن را پلی برای رسیدن به پیروزی بدانند (احمدی ودانش ثانی، ۱۳۹۰).

لذا جو حاکم بر مدرسه و چگونگی درک و تفهیم از آن از اهمیت فراوانی برخوردار می باشد. بنا بر این، ادراک جو مدرسه، دلالت دارد بر ادراک های دانش آموزان که بازتابی از هنجارها، مفروضات و باورهای است که در مدرسه به عنوان فرهنگ و جو موجود نهفته است (علاقه بند، ۱۳۸۵).

جو مدرسه در تحلیل عملکرد کارکنان و مدیریت نیز بسیار مهم تلقی می شود. شناخت جو مدارس به ما کمک می کند که کشمکش ها را تشخیص داده سپس با بررسی آنها در جهت رفع یا حداقل کاهش آنها کوشش کنیم. مسلماً با رفع تضاد بین مدیریت و کارکنان در محیط کار، نگرش کارکنان نسبت به سازمان و همچنین نگرش دان آموزان نسبت به تحصیل و آموزش، مطلوب تر خواهد شد (اقدسی، ثمری و باقری، ۱۳۸۷). لذا تلاش برای شناسایی جو، در هر مدرسه امری اجتناب ناپذیر است. برای این منظور، لازم است ابتدا ابعاد جو مشخص شود و سپس هر یک از اجزای تشکیل دهنده جو، روابط بین آنها و تنوع و گستردگی آنها طی برنامه خاصی مورد توجه و بررسی قرار گیرد (خلخال، ۱۳۷۹).

تعریف موفقیت تحصیلی

از ویژگی های مهم انسان برخوردار از توانایی یادگیری است. پیشرفت و تمدن امروزی حاصل یادگیری بوده است. با توجه به همین اصل مطالعه و زمینه ی یادگیری و پیشرفت تحصیلی و عوامل مؤثر بر آن موضوعی است که در طی سه دهه ی اخیر بیش از پیش مورد توجه متخصصان تعلیم و تربیت قرار گرفته است. حساسیت تعلیم و تربیت از یک سو و پیچیدگی جهان امروز از سوی دیگر مدیران و معلمان آگاه تری را طلب می کند تا زمینه ی رشد جمعی را فراهم نمایند. امروزه تمرکز آموزش به جای ارائه ی برنامه های آموزشی یا

مدیریت رفتار کلاسی، به پرورش دانش آموزان با انگیزه و راهبردی تغییر کرده است (پاریس و وینگراد ۲۰۰۱، به نقل از مردعلی و کوشکی ۱۳۸۷).

در جواب این سؤال که منظور از پیشرفت تحصیلی چیست؟ باید گفت که پیشرفت تحصیلی نمایانگر میزان آموخته های دانش آموزان است. پیشرفت تحصیلی به توانایی آموخته شده یا اکتسابی فرد در موضوعات آموزشی اطلاق می شود که به وسیله آزمون های فراگیر استاندارد شده یا آزمون معلم ساخته اندازه گیری می شود. در بسیاری از نظام های آموزشی موضوع موفقیت تحصیلی دانش آموزان در آزمون های محلی، ملی و بین المللی موضوعی با اهمیت تلقی می شود (معین پور، ۱۳۹۳).

از این رو هر رفتاری که فرا گرفته می شود ممکن است در چارچوب پیشرفت جای گیرد. پیشرفت و عملکرد آموزشی نقش مهمی را در تعیین موقعیت های افراد جامعه ایفا می کنند. عملکرد تحصیلی خوب کلید موفقیت در پیشرفت از مدرسه تا دانشگاه و بعدها در دنیای کار می باشد. در جامعه فرد به دلیل عملکرد تحصیلی خوب بسیار محترم شمرده می شود. عملکرد تحصیلی خودپنداره فرد را می سازد و بر کل شخصیت وی تاثیر می گذارد. پیشرفت تحصیلی نه تنها در سطح فردی مهم می باشد بلکه پیشرفت کشور به آن وابسته است، چرا که استاندارد آموزشی مردم آن کشور را بالا میبرد و دانشمندان باهوشی را تحویل جامعه می دهد (عرفانی، ۱۳۸۸).

پیشرفت تحصیلی در نظام های آموزشی از اهمیت و حساسیت خاصی برخوردار است چرا که شاخصی برای ارزیابی نظام های آموزشی است و ارزشیابی آموزشی پیشرفت تحصیلی مهمترین برنامه های آزمون و منبع کسب اطلاعات است (سیف، ۱۳۸۳).

عوامل موثر بر افت و موفقیت تحصیلی

بدون تردید موفقیت تحصیلی در نظام آموزشی از اهمیت والایی برخوردار است. نتایج تحقیقات انجام شده نشان می دهد که پیشرفت تحصیلی نتیجه تاثیر یک عامل نیست، بلکه عوامل متعددی بر این متغیر تاثیر می گذارد.

به طور کلی عوامل متعددی در موفقیت و عدم موفقیت دانش آموزان تاثیر دارد عمده ترین این عوامل را می توان به سه دسته کلی عوامل فردی، آموزشی، اجتماعی یا خانوادگی تقسیم نمود:

(۱) عوامل فردی

تفاوت های فردی یکی از مباحث مهم روانشناسی و تعلیم و تربیت است که همواره مورد توجه فلاسفه، علمای تعلیم و تربیت، روانشناسان و دست اندرکاران مسائل آموزشی بوده است. افراد نه تنها از نظر ویژگی های جسمی بلکه از نظر بسیاری از خصایص شخصیتی مانند هوش، استعداد های مختلف، علایق، نگرش ها، توانایی ها، احساسات و نحوه سازگاری با شرایط محیط با هم تفاوت دارند. این تفاوت ها از عوامل ارثی- محیطی ناشی می شود. بنابراین طبیعی است که حتی کودکان متعلق به یک خانواده هم از نظر برخی خصایص جسمی-روانی با یکدیگر متفاوت باشند. علاوه بر عامل وراثت، عوامل محیطی به ویژه شرایط خانوادگی مانند: روش تربیت کودک در خانواده، جو عاطفی و روابط افراد خانواده با یکدیگر، سطح اقتصادی- اجتماعی خانواده و نظام ارزش ها و سطح فرهنگی خانواده، نیز در ایجاد تفاوت های فردی کودکان موثر است، بنابراین تفاوت- های فردی موجود بین دانش آموزان یک کلاس از نظر استعدادها و توانایی های مختلف امری عادی است (عابدی، ۱۳۸۳).

(۲) عوامل اجتماعی یا خانوادگی

عوامل خانوادگی شامل نقش خانواده، شرایط مالی و اقتصادی می باشد. خانواده نخستین نهاد اجتماعی کودک است که در شکل گیری عادات، اندیشه ها، رفتار و دیدگاه اجتماعی او نقش کمی دارد. به بیان دیگر محیط خانواده اولین محیطی است که الگوهای جسمی، عاطفی و شخصیتی فرد در آن پی ریزی می شود و نقش مهمی در تعالی و پیشرفت فرد ایفا میکند. تجارب خانوادگی تاثیر عمده ای بر تکامل فرد در طول دوره نوجوانی و بعد از آن دارد و ارتباطات خانوادگی سایر جنبه های خانوادگی زندگی نوجوان از جمله موفقیت و پیشرفت تحصیلی او را تحت تاثیر قرار می دهد (معتقد لاریجانی، ۱۳۹۳).

خانواده را می توان نخستین و اساسی ترین محرک رشد و توانایی کودک در زمینه های گوناگون دانست. بخش بزرگی از تفاوت های دانش آموزان در پیشرفت تحصیلی ناشی از تفاوت های محیط خانواده است. مجموعه تعاملات، روابط و تجربیاتی که اعضای خانواده با یکدیگر دارند فضای روانی حاکم بر خانه را رقم زده و جو روانی خانواده میتواند بر بسیاری از جنبه های زندگی نوجوانان اثر بگذارد (احمدی، ۱۳۸۲).

همان طور که میدانیم اقتصاد نقش مهمی را در اساس و بنیاد خانواده دارد یکی از عوامل مهم خانوادگی در موفقیت تحصیلی دانش آموزان عوامل اقتصادی است. زندگی متعارف و متعادل میتواند زمینه بسیار مناسبی برای رشد و پرورش فرزندان باشد. در محیط های فقیر امکان رشد متعادل فرزندان غیر ممکن و بسیار اندک است. مشکل مالی خانواده ها مشکل مهمی میتواند باشد که در موفقیت فرزندان تاثیر مستقیم دارد.

بنابراین وضعیت تحصیلی دانش آموزان با وضعیت اقتصادی خانواده ها دارد. خانواده هایی که از نظر پاسخ به نیاز های عاطفی اعضای خود ضعیف ترند، احتمال بیشتری دارد که از نظر پاسخگویی به نیاز های انگیزه ای فرزندان شان در حیطه تحصیل نیز ضعیف عمل کنند (معتقد لاریجانی، ۱۳۹۳).

توانایی دانش آموز در دست یابی به روابط دوستی و حفظ آن، ارتباط اجتماعی و مشارکت دانش آموز در فعالیتهای اجتماعی باعث می شود که ضمن ایجاد رابطه ای متقابل نیازهای روانی خود را برآورده کند و در امر تحصیل نیز به تبعیت از رقابت سالم به موفقیت نائل شود. انتخاب دوستان مناسب و تشخیص داشتن رابطه ای سالم و سازنده تنها به وسیله نوجوان امکان پذیر نیست و باید توسط والدین در مرحله نخست و سپس مربیان آموزشی این مشاوره و راهنمایی ها صورت بگیرد تا دانش آموزان در معرض دوستی های ناباب و ناپاک قرار نگیرند (فایزی، ۱۳۸۷).

۳) عوامل آموزشی

باید توجه داشت، هرچند که ممکن است برخی ویژگی های شخصیتی دانش آموز در پیشرفت تحصیلی وی موثر باشد، اما مسئولیت رساندن دانش آموز و هدایت وی به سمت اهداف آموزشی و کمک به وی در رفع موانع و مشکلات به عهده سازمان آموزش دهنده و دیگر سازمانهای حمایت کننده اجتماعی است (هرمزی، ۱۳۸۶).

از سایر عوامل آموزشی موثر در پیشرفت تحصیلی میتوان به اهداف برنامه های آموزش و پرورش، معلم و روش های تدریس او، روش های ارزیابی، شرایط، فضا، و امکانات آموزشی اشاره کرد. در هر نظام آموزشی معلم و شایستگی های او از ارکان اساسی برنامه آموزشی و از عوامل موثر در رشد و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان به شمار میرود. بیانگیزی و عدم کفایت معلمان چه از نظر کمی و چه از نظر کیفی از عوامل عدم کارایی نظام آموزشی و افت تحصیلی دانش آموزان محسوب می گردد.

جو مدرسه

«جو» یا محیط مدرسه مجموعه ای از حالات، خصوصیات یا ویژگی های حاکم بر یک محیط یا فضای آموزشی مانند مدرسه است که آن را قابل اعتماد یا غیر قابل اعتماد، جاذب یا دافع، رعب آور یا آرام بخش، بازدارنده یا محرک، خلاق یا راکد و... می سازد و موجب می گردد، مدارس یک مقطع تحصیلی، با اینکه از یک دستورالعمل و آئین نامه آموزشی ابلاغ شده تبعیت می کنند دارای جوی متفاوت باشند (میرکمالی، ۱۳۷۹).

جو در هر سیستمی دلالت بر ادراکات اعضای آن سیستم یا گروه دارد که بازتاب هنجارها، مفروضات و باورها است (علاقه بند، ۱۳۸۵). فورهند و گیلمر (۱۳۹۶) معتقدند که جو مجموعه ویژگی های گروه یا موقعیتی است که اعضا درک میکنند. بنابراین جو برآیند ادراکات اعضای گروه است که در جریان تعاملات بین اعضا ایجاد می شود (آقا محمدی، ۱۳۹۴). الیس (۲۰۰۲) معتقد است جو میتواند احساس تعهد نسبت به گروه، حس اعتماد و تعلق، اعتماد به نفس و وفاداری را نیز شامل شود که تحت تأثیر عوامل مختلفی مانند فضای فیزیکی، قوانین حاکم و ویژگی های رفتاری افراد در محیط کار قرار میگیرد. برخی از محققان معتقدند که جو سازمانی از عواملی نظیر شخصیت، رفتار، سوابق، نوع مدیریت، فرهنگ، روحیه، انگیزش، ساختار، تکنولوژی و غیره به وجود می آید و سبب تمایز دو گروه مشابه از هم می شود. به طور کلی جو سالم و مطلوب ممکن است بر روابط افراد اثر مثبت داشته باشد و ارتباط صمیمانه و نزدیکی بین آن ها به وجود آورد و برعکس، جو نامطلوب و ناسالم ممکن است محیطی سرشار از سوءظن و استرس به وجود آورد و هرگونه مدیریت مشارکتی و گروهی را با شکست مواجه کند (آقا محمدی، ۱۳۹۴).

جو سازمانی یک مدرسه مجموعه ای از خصوصیات درونی آن مدرسه است که سبب تمایز آن مدرسه از مدرسه مشابه می گردد و بر رفتار اعضایش اثر میگذارد و تا حدی خصوصیات ثابت محیط مدرسه است که بوسیله اعضای آن تجربه می شود و بر ادراکات همکاران از رفتار در مدرسه استوار است (هوی و هانوم، ۱۹۹۷).

محیط فیزیکی مدرسه

تحقیقات گوناگون نشان می دهد که تسهیلات فیزیکی مدرسه تأثیری اساسی بر عملکرد دانش آموزان و اثر بخشی کار معلمان دارد. راحت بودن کلاس درس، درجه حرارت مناسب، نبود سر و صدا، نو بودن ساختمان و کم بودن عده دانش آموز یک کلاس از عوامل بسیار مهم فیزیکی محسوب میشوند. بعد فیزیکی، شامل محوطه مدرسه، فضای سبز، ساختمانهای آموزشی (کلاس ها، آزمایشگاه ها، کارگاه ها، کتابخانه، مراکز رایانه، سالن چند منظوره، مرکز دیداری و شنیداری) است که برای محیط آموزش و یادگیری در نظر گرفته شده است (زمانی و نصر اصفهانی، ۱۳۸۶).

از دیگر عوامل فیزیکی تاثیر گذار، تجهیزات آموزشی میباشد. منظور از تجهیزات آموزشی، امکانات و وسایلی است که در کلاس درس، کتابخانه، آزمایشگاه، کارگاه، مرکز دیداری و شنیداری و مرکز رایانه وجود دارد و با هدف آموزش مورد استفاده قرار میگیرد. پژوهش ها نشان می دهند مدارسی که به نحو احسن با وسایل آموزشی و کمک آموزشی تجهیز شده اند، طبیعتاً گام مؤثر و مفیدی در یادگیری بهتر دانش آموزان و پیشرفت تحصیلی آنان برداشته اند (صالحی حسینی، ۱۳۷۱).

جو عاطفی-اجتماعی مدرسه

مدرسه به عنوان یک جامعه کوچک و فرعی متشکل از شرکت کنندگانی از جامعه اصلی هر شهر یا کشوری است که از نظر فرهنگی، رفتاری، اجتماعی، اجرایی و شخصیتها با هم متفاوتند و تمامی این خصوصیات را با خود به مدرسه می آورند. بنابراین فرهنگی که هر مدرسه در خود جای میدهد، ارتباط تنگاتنگ با ارزش های افرادی که در آن مدرسه فعالند دارد. وجود تفاوت های فردی بین دانش آموزان مدرسه از یک طرف و خصوصیات مدیر، معلمین و مسئولین و رفتارشان با دانش آموزان از طرف دیگر باعث بوجود آمدن تعاملات روانی، اجتماعی و اخلاقی در آن مدرسه می شود که این تعاملات حکایت از "جو اجتماعی-عاطفی مدرسه" دارد (انصاری، ۱۳۷۴). بنابراین یکی از وظایف اصلی مدارس هماهنگی بین این ارزش ها و ارزش های جامعه و مراقبت از جو اجتماعی-عاطفی مدارس است. مدارس باید به دانش آموزان کمک کنند تا ارزشهای اخلاقی و حالات روحی خود را رشد دهند و یک محیط مناسب برای آنها فراهم آورند تا از بودن در آن لذت ببرند (بردن و همکاران، ۱۹۷۵).

نقش معلم در ارتباط با محیط مدرسه

نقش الگویی معلم و نفوذی که او در انضباط دادن به رفتارهای دانش آموزان دارد، برهمگان روشن است. از آنجایی که دانش آموزان یکی از الگوهای مهم رفتاری خود را معلمان قرار می دهند، اگر معلم از ویژگی الگودهی خوبی برخوردار باشد می تواند تأثیرات عمیقی در رشد شخصیت دانش آموزان باقی بگذارد. الگوهای مستبدانه یا قدرت مدارانه و یا در نقطه ی مقابل آن الگوهای رها کننده ی معلم، نقش مخربی را در شکل گیری شخصیت پرخاشگرانه ی دانش آموزان خواهد داشت (شاملو، ۱۳۸۷).

نقش مدیر در ارتباط با محیط مدرسه

مدرسه در حکم یک سازمان حساس اجتماعی نقش مهمی ایفا میکند، اما ایفای این نقش به نحو موثر تحقق، به اثربخشی نوع مدیریت آن است. برقراری ارتباط موثر هنر مدیران موفق است و کسب مهارت در برقراری ارتباط سازنده مهم ترین نیاز مدیران مدارس می باشد، زیرا اکثر مدیران بیشتر وقت خود را به گونه ای در فرایند ارتباط می گذرانند، ارتباط با آموزش و پرورش، ارتباط با معلمان و کارکنان مدرسه، ارتباط با دانش آموزان و اولیا آنها نمونه بارزی از این گونه ارتباطات است (صافی، ۱۳۸۲).

نتیجه گیری

بنابر مواردی که بیان شد موفقیت تحصیلی دانش آموزان تحت تاثیر عوامل مختلفی قرار دارد که یکی از این عوامل محیط مدرسه می باشد. جو مدرسه به عنوان برنامه ای است که نوشته نمی شود و توسط همه ادراک می شود که به گفته ی پونز تحت عنوان برنامه درسی پنهان از آن یاد می شود. یافته های این پژوهش با نتایج پژوهش های مختلف در داخل و خارج از کشور همسو می باشد. از جمله تحقیقات داخلی می توان به تحقیقات طلاچیان و بنی سی (۱۳۹۵)، اشاره کرد که به بررسی رابطه جو مدرسه با میزان خلاقیت و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد که بین جو مدرسه و ابعاد آن با خلاقیت و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر رابطه وجود دارد.

زارعی (۱۳۹۵)، پژوهشی تحت عنوان " رابطه بین جو سازمانی مدرسه با عملکرد تحصیلی و روحیه کارآفرینی دانش آموزان دوره دوم متوسطه "انجام داد. نتایج نشان داد که جو سازمانی مدرسه، بعدهای روابط معلم - دانش آموز(از مولفه های ادراک از محیط مدرسه) و پیوند با مدرسه به طور مثبت قادر به پیشبینی عملکرد تحصیلی دانش آموزان می باشند.

در پژوهش رزی(۱۳۸۹)، با موضوع "تأثیر ارزشیابی توصیفی بر میزان پیشرفت تحصیلی و نگرش نسبت به مدرسه در دانش آموزان پایه ی چهارم" بین پیشرفت تحصیلی و نگرش نسبت به مدرسه همبستگی مثبت مشاهده شد.

بیان فر (۱۳۸۱)، به نقل از پاشا امیری(۱۳۸۱)، تحقیقی را با عنوان تاثیر جو روانی کلاس بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان سال اول متوسطه انجام داد. نتایج تحقیق وی نشان داد بین مولفه های تشکیل دهنده ادراک و انتظار دانش آموزان از جو روانی - اجتماعی کلاس و پیشرفت تحصیلی آنها رابطه معنی داری وجود دارد.

در تحقیقات خارجی نیز نتایج مشابهی مشاهده شده از جمله تحقیق پلت و همکاران (۲۰۱۶) که مطالعه ای بر روی دلک های کلاس، تجربیات مثبت آنها در مدرسه، رضایت تحصیلی و موفقیت تحصیلی آنها انجام دادند. نتایج این تحقیق نشان میدهد که رفتار دلک کلاسی با نقش میانجی گری ابعاد تجربه های کلاسی، با رضایت تحصیلی و موفقیت تحصیلی رابطه ی معنی دار منفی دارد.

هایسون و همکاران (۲۰۱۴)، در تحقیق خود به بررسی روابط بین عواملی چون محیط مدرسه، مقررات رفتاری، حمایت اجتماعی و موفقیت تحصیلی دانش آموزان پرداختند. نتایج نشان داد که دانش آموزانی که

بیشترین حمایت خانوادگی، آموزشی و اجتماعی (از مولفه های ادراک از محیط مدرسه) را دریافت می کنند
نمرات بالاتری دارند و از پیشرفت تحصیلی خوبی برخوردارند

منابع

- آقا محمدی، ناهید. (۱۳۹۴). مقایسه هویت، ادراک رابطه والد -نوجوان و ادراک نوجوان از جو مدرسه در نوجوانان دارای رفتار مشکل آفرین و عادی. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه خوارزمی.
- احمدی، امینه و دانش ثانی، زهرا. (۱۳۹۰). تاثیر جو اجتماعی در شکل گیری ارتباطات دانش آموزان دوره متوسطه، فصلنامه های اندیشه های تازه در علوم تربیتی، شماره ۲.
- احمدی، علی اصغر. (۱۳۸۲). روانشناسی خانواده و نقش تربیتی آن، پیوند، نشریه ماهانه آموزشی تربیتی، شماره ۲۹
- اقدسی، علی نقی؛ ثمری، شاهین؛ باقری، سیفعلی. (۱۳۸۷). رابطه بین جو سازمانی با عملکرد مدیران مدارس ابتدایی شهرستان ارومیه، مجله علوم تربیتی، سال اول، شماره اول.
- خلخالی، علی. (۱۳۷۹). ارائه چهارچوب نظری برای تشخیص جو مدرسه، مجله تعلیم و تربیت (آموزش و پرورش)، شماره ۶۲.
- رزی، جمال. (۱۳۸۹). تأثیر ارزشیابی توصیفی بر میزان پیشرفت تحصیلی و نگرش نسبت به مدرسه در دانش آموزان پایه ی چهارم ابتدایی شهر پیرانشهر در سال تحصیلی ۸۹-۸۸. پایان نامه کارشناسی ار زارعی، راضیه. (۱۳۹۵). رابطه بین جو سازمانی مدرسه با عملکرد تحصیلی و روحیه کارآفرینی دانش -آموزان دوره دوم متوسطه شهر شیراز. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت. شد. دانشگاه تبریز.
- زمانی، بی بی عشرت و نصر اصفهانی، احمد رضا. (۱۳۸۶). ویژگی های فیزیکی و فرهنگی فضاهای آموزشی دوره ابتدایی چهار کشور پیشرفته از دید دانش آموزان ایرانی و والدین آنان. فصلنامه نوآور یهای آموزشی. شماره ۲۳.
- سیف، علی اکبر. (۱۳۸۳). روان شناسی پرورشی. روان شناسی یادگیری و آموزش. تهران: انتشارات آگاه شاملو، سعید. (۱۳۸۰). بهداشت روانی، تهران: انتشارات رشد، چاپ چهاردهم.
- شاهدوستی، لیلا. (۱۳۹۰). نقش متغیرهای محیط خانه، پیشینه دانش آموز، جو مدرسه و فرایند تدریس در پیشرفت ریاضی دانش آموزی پایه سوم راهنمایی براساس مطالعات تیمز (۲۰۰۷). پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تربیت معلم آذربایجان.
- صالحی حسینی، مرتضی. (۱۳۷۱). جو آموزشی و پیشرفت تحصیلی. مجله علمی و پژوهشی علوم انسانی دانشگاه الزهراء، شماره ۹.

طلاچیان، ملیحه و بنی سی، پربناز. (۱۳۹۵). بررسی رابطه جو مدرسه با میزان خلاقیت و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه دوم شهر تهران، چهارمین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی و روانشناسی، آسیب های اجتماعی و فرهنگی ایران، تهران.

عرفانی، نصراله. (۱۳۸۸). تدوین مدلی به منظور تبیین و پیش بینی پیشرفت تحصیلی بر اساس مهارت تحصیلی دانش آموزان پایه سوم دوره متوسطه شهر همدان در سال تحصیلی ۸۷-۸۶. پایان نامه دکتری - دانشگاه علامه طباطبایی.

علاقه بند، علی. (۱۳۸۵). مبانی نظری و اصول مدیریت آموزشی، تهران: نشر روان

علی افسری ممقانی، ابراهیم؛ زمان زاده، وحید و فتحی آذ، اسکندر. (۱۳۸۹). مقبولیت راهبردهای آموزشی بالینی (فرهنگی - اجتماعی محور) مدرسان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی تبریز و ارومیه. مجله پرستاری و مامایی، شماره هیجدهم.

فایزی، ابراهیم. (۱۳۸۷). بررسی علل و عوامل افت تحصیلی دانش آموزان (کارشناس آموزش و پرورش عشایر).

مرد علی، لیلا و کوشکی، شیرین. (۱۳۸۷). رابطه خودتنظیمی و پیشرفت تحصیلی. مجله ی اندیشه و رفتار. شماره ۷

معتقد لاریجانی، محمد. (۱۳۹۳). نقش خانواده در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان: دوره راهنمایی شهر تهران. فصلنامه روانشناسی تربیتی، دوره دهم، شماره ۳۱

معین پور، محمد جعفر. (۱۳۹۳). رابطه بین خوشبینی علمی و خودکارآمدی معلم با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه ششم شهرستان خواف. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تبریز

Hopson, L.M., Schiller, K.S., & Lawson, H.A. (۲۰۱۴). Exploring linkages between school climate, behavioral norms, social supports, and academic success. *Social Work Research*, ۳۸, ۱۹۷-۲۰۹.

Hoy, W. K., & Hannum, J. W. (۱۹۹۷). Middle school climate: An empirical assessment of organizational health and student achievement. *Educational Administration Quarterly*, ۳۳(۳), ۲۹۰-۳۱۱.

Platt, T., Wagner, L., and Ruch, W. (۲۰۱۶). The association between class clown dimensions, school experiences and accomplishment. *Learn. Individ. Differ.* ۵۱, ۳۲۷-۳۳۲.